

Inserati se sprejemajo in velja tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopis

ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " —
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Slovenci!

Ko je dr. Janez Bleiweis vitez Trsteniški izdihnil svojo silno dušo, si je bil vsak slovenski rodoljub v svesti, da je Slovencev sveta dolžnost, skrbeti za vreden spomenik slavnemu rajniku, ki je skoro za štirih desetletij naš narod vodil v vročih borbah za njegov obstanek.

Prvi korak za dejansko izvršitev misli, katera je navdajala vseh narodnjakov srca, je storil poslednji občni zbor ljubljanske čitalnice s sklepom, naj se osnuje poseben odbor, kateremu bode nalog, prevdarjati in dolčtati, na kakošen način naj se potomcem ohrani spomin pokojnega dr. Janeza Bleiweisa.

Ta odbor, sestavljen iz kranjskih deželnih poslancev, ljubljanskih meščanov in zastopnikov narodnih društev ljubljanskih se je zdaj ustanovil in soglasno sklenil, da je nepozabljivemu očetu Slovencev v Ljubljani na javnem prostoru postaviti dostojen spomenik.

Odbor pričakuje, da bode narod slovenski navdušeno pozdravljal to namero in nje izpeljavo omogočil z običajno požrtvovalnostjo. Od več se nam dozdeva vsaka beseda, ki bi še posebno priporočala rojakom plemeniti namen, katerega imamo pred očmi: Bleiweisove zasluge za naš narod same najbolj govore in — dosti glasno!

Vsak zaveden Slovenec, vsaka verna Slovenka naj pripomore po svojih močéh, da se nam ne bode moglo očitati, da naš narod ne časti svojih veličin mož!

Darove za „Bleiweisov spomenik“ prejema odborov blagajnik gospod Luka Robič, in bode prejem novcev javno potrjeval po slovenskih novinah.

V Ljubljani, 12. marca 1882.

Odbor za „Bleiweisov spomenik“.

Prvomestnik:

Dr. Jarnej Zupaneč,

c. k. notar in prvosodnik kranjske notarske komore.

Blagajnik:

Luka Robič,

c. k. viši davk. nadzornik v pokoji in deželni poslanec.

Tajnik:

Fran Ravnikar,

načelnik kranjske deželne blagajnice in „Sokolov“, starosta.

Odborniki:

Jan. Dogan,
mizarski mojster.

Ivan Hribar,
glavni zastopnik banke „Slavije“.

Matej Kreč,
deželni tajnik.

Miha Pakič,
trgovinske in obrtne zbornice svetovalec.

Srečko Stegnar,
c. k. učitelj.

Dr. Ivan Tavčar,
advokat, koncipient.

Peter Grasselli,

deželnega glavarja namestnik.

Josip Jerič,
župnik v pokoji.

Jan. Murnik,
trgovinske in obrtne zbornice tajnik.

Dr. Fran Papež,
odvetnik.

Luka Svetec,

c. k. notar in deželni poslanec.

Leon XIII. in njegovanajn ovejša okrožnica.

IV.

Moč in vpliv časopisja sta nam znana. Kdor je morda o tem dvomil ali ni mislil na to, pač ga bode o tej resnici prepričala okrožnica Leonova, ki tako jasno kaže, kako močno je časopisje, a tudi naravnost omenja, da ta silna moč po večini deluje proti veri in cerkvi. Treba toraj, opominja Leon, da katoliki tudi tega nasprotnika po svojih močéh zavračajo in vničujejo; treba, da se bolj brigajo za časnike, da raji pri njih sodelujejo in se obilnejši nanje naročajo. Kako je pač v tem obziru s slovenskim časopisjem? Omeniti mi je najprej, da se naše časopisje ne more primerjati s časopisjem velikih narodov, vendar da kaže Slovence svetu v številu in razmeram primernem in dostojnem ogledalu.

Razmere, v katerih živimo, silijo naše časopisje, da se v prvi vrsti peča z narodnostnim vprašanjem. — Pazni opazovalci svetovne zgodovine pridevlejo posameznim stoletjem določne pridevnike, ki označujejo glavno idejo, ki je vladala in prešinevala duhove. Pač z vso pravico imenujejo tudi devetnajsto stoletje: stoletje narodnosti. Posebno v današnjih časih prodirla je in prodira ta ideja v vse narode in narodiče; vsak čuti bolj živo, nego kedaj, svojo individualnost; to si hoče ohraniti; zato jo brani in zagovornja z vsemi silami. Posebno močno pretresa ta ideja narode v Avstriji, katero smemo imenovati domovino najraznovrstnejših narodnosti. Žal, da je ta ideja zadnjih dvajset let skoro izključljivo vladala, ker ona je povzročila tako strastne boje med posameznimi narodi ter nadvlado nemškega elementa v Avstriji.

Ni čuda, da smo v tem boji posebno pri-

zadeti tudi Slovenci, kajti razmere in okolnosti so nam tako neugodne, da si le z največjo vztrajnostjo in žilavostjo ohranimo svoj domač jezik. Kamorkoli se ozreš, povsod ti grozi šovražnik — tujec želeč te izpeljati in potujčiti. In tvoj nasprotnik je vpliven, veljaven in bogat mož; koliko pazljivosti, odločnosti in samostojnosti moraš imeti, da se ogibaš njegovim zankam; živa ti more biti ljubezen do domačega jezika in navdušenja požrtvovalnega in darovalnega ti ne sme manjkati. — Ako hoče toraj slovensko časopisje zadostiti tej ideji in dejanskim potrebam svojega naroda, treba, da se v prvi vrsti in posebno poteza za narodni jezik, in reči bi morali, da listi ne izpolnjujejo svoje dolžnosti, ako bi se v obili meri ne ozirali na te potrebe in težnje. — Ne smejo pa se izključljivo le s tem vprašanjem baviti, kajti kakor druga vprašanja, rešilo se bode tudi narodnostno vprašanje ali vsaj umaknilo se

drugim važnejim svetovnim ter srca in obisti pretresajočim idejam. — Znano je namreč, da lačni revež se ne briga toliko za narodnost, pač pa želi biti nasiten; lačni želodci ne poznajo narodnosti. Vsak pa tudi ve, da revščina, beda in nezadovoljnost tako splošno in mogočno še ni kmalu vladala, kakor ravno v naših dneh. In ti reveži, kateri je toliko, jeli so resno misliti, zakaj da morajo ravno oni biti zadnji in siromašni, zakaj da se kupiči premoženje in bogastvo le pri posameznih bogatih? In silen vihar, katerega oznanja čudna tišina grozi človeški družbi ter preti vse družabne in državne razmere razdehati.

Da, da, mogočni mednarodni socializem pod različnimi imeni dviga se ter grozi svetu. In socializmu dosledno umika se povsod narodnostna ideja. S strahom navdaja socializem mogočne države, ker od dne do dne se razirja in krepi, a državniki ga ali ne morejo ali ne znajo ustaviti. Toda, kaj imamo Slovenci opraviti s socializmom? Vsaj pri nas je komaj komaj znano to ime. Res je sicer, da socializem pri poljedelcih, in teh je Slovencev največ, nima največ zastopnikov in vdeležencev, zato se nam tudi ni tako zelo bati ga. In vendar! — kdo bi verjel — tudi pri nas zbirali so se socialisti na shodih. Tega pač nikdo ne taji; vsaj je znano, da so prišli iz Gradca zastopniki Nemci ter imeli tudi glavno besedo na teh shodih. Zakaj pač to omenjam? Zato, da vidiš, kako hitro in lahko družijo se Slovenec z Nemcem, ako oba navdaja duh socializma. To pa je čisto natorno, kajti prazni želodci, izpraznjeni žepi in nezadovoljne glave imajo iste težnje in želje ter ne vprašajo po narodnosti. V Londonu, v Parizu, v Berlinu, v Petersburgu, Genfu in kjer koli še se zbirajo mednarodni socialisti, zastopane so vse narodnosti; Francoz družijo se z Nemcem in Angležem; Nemec s Slovanom itd. in nič ne vprašajo po narodnosti, temveč le delajo nato, kako bi tem hitreje in vspešneje dostojno in vredno kaznovali svoje zatiralce in oderuhe ter odškodovali sebe in imetje razdelili. In tudi med Slovani je narod najmočnejši in najsilnejši zelo zapleten v te socialistične težnje; komu pač niso znani ruski nihilisti, ki so isto, kar na Nemškem socialisti; časopisje le dalo jim je drugo ime in po okoliščinah in razmerah ravnajo se tudi sredstva.

Kaj porečemo o socializmu? Ali naj ga obsodimo? Ali naj zatremo najblaže čute v svojem srci, da namreč čutimo in trpimo z bednimi, zapuščenimi in siromašnimi, da jim skušamo pomagati?

Važneje pa je, kako rešiti socialno vprašanje; na to vprašanje je težje odgovoriti. Reševalci njegovi ločijo se v dve poglavitni in bistveno si nasprotni stranki. Eni hote ga rešiti na moderno paganski podlagi brez krščanstva, drugi skušajo ga rešiti na krščanski podlagi. Kristus in antikrist stojita si v tem boji nasproti in človeštvo je razdeljeno v dva tabora.

Ta boj pretresa svet in tudi listi slovenski, listi eminentno katoliškega naroda, naj ga ne prezrô! V tem obziru bodi jim okrožnica Lesnova zvezda — vodnica. —n.

Govor poslanca dr. Vošnjaka pri obravnavi naučnega proračuna.

(Konec.)

V Celovcu je društvo, Mohorjevo imenovano, ki izda vsako leto pet do šest zvezkov za ljudstvo pripravnih, нравnih in verskih knjig. To društvo ima med Slovenci 25.000 do 26.000

udov, med njimi na Koroškem 2363. Društvo izdaja knjige že skozi 25 let na dan, ter ljudstvo podučuje v gospodarstvu in ga zabava z verskimi, нравnimi in kratkočasnimi spisi. Nek liberalni časnik v Celovcu se spodtika nad tem, da je društvo izdalo trpljenje Jezusovo in življenje svetnikov. Slovensko ljudstvo na Koroškem je pa verno in take knjige rado bere. To društvo je spravilo že dva milijona knjig med ljudi. Tudi se je na Koroškem letos ustanovil slovenski časnik in je dobil nepričakovano veliko naročnikov. To je dokaz, da slovenstvo na Koroškem še ni izumrlo in da želi izobraženja v svojem jeziku. Mi nečemo ljudstva vznemirjati, ta izraz so iznašli naši nasprotniki in ga vedno rabijo (veselost na desni.); mi hočemo le vsakemu narodu do njegovih pravic pomagati, in če vlada neče nič storiti v tem oziru, mora to storiti večina te zbornice. (Dobro! na desni.) Kaka omika vlada med nemškimi krogi na Koroškem, spoznamo iz nekega tam izhajajočega časnika, ki jako surovo piše o Slovencih in o njih poslancih. Tu navedem neko zasramovalno pesem zoper Slovence, ki je na pol nemška, na pol slovenska. Tam pravi ena kitica:

„Das windische bloss nucamo,
Wen reden wir z ljub' mamico,
Alj očkam, bratom, mit dem knecht,
Nur da slovensko kommt uns recht“.

Še ta pesem, ki je namenjena Slovence zasramovati, tedaj priznava, da je slovenščina potrebna, če hočejo ljudje govoriti s starši in posli; tedaj je vendar le slovenščina ljudski jezik. Ali je potem prav, da se ta jezik iz šol izriva?

Slovenci ljubijo svoj jezik, pa ta način, kako se slovenščina na Koroškem zatira v šolah, pripomore le k temu, da se v ljudstvu zatire ves narodni in нравni čut. Slovenci na Koroškem morajo priti ob vso čast in poštenje, če se bo ž njimi tako delalo. Meni se je pravilo, da je nek slovenski otrok, ki je hodil v sedajno šolo, svojemu lastnemu očetu rekel: „windischer Trottel!“ (Čujte! čujte! To je grozno! na desni.) Kam pridemo, če se bo ljudstvo tako odgojevalo! (Res je! na desni.)

Gospodje, jaz mislim, da sem vam koroške razmere po pravici popisal in vse tiste ugovore zoper mojo interpelacijo ovrgel. Vse je res, kar sem tam rekel, kakor dokažejo tudi pismine, ki sem jih prebral. Tisti gospodje, ki so mojo interpelacijo podpisali, naj bodo toraj pomirjeni, da so le pravično in resnično reč podpirali.

Gospodje, obžalujem, da je na Koroškem tako sovražstvo zoper Slovence. Pa to je povsod, kjer so ljudje kakemu narodu izneverjeni, da ti prejšnji svoj rod najhujše sovražijo. (Res je! na desni.)

Koroška je bila do 13. in 14. stoletja čisto slovenska, zdaj je pa slovenska samo še v južnem delu. Jaz mislim, da se je dežela ponemčila deloma tudi po nemških priseljencih, deloma po tudi z raznarodenjem. Vsakako pa je bila Koroška enkrat slovenska, to nam dokazuje zgodovina. Kdor se peča z nemško literaturo, mu bo znano, da je potoval po Koroškem enkrat pesnik Ulrich Lichtensteinski. On je prišel kot Venera preoblečen iz Benetek skozi Koroško in šel na Češko. Poslanec tega pesnika je šel po deželah naprej, da je svojemu gospodu pot pripravil. Tako je prišel ta poslanec v Kindberg na Štajerskem h gospodu Otonu iz Buchovega. Ta ga je tako pozdravil:

„Vil edelin küaigin
Euch heizet willekomen sin
In Ditzlant ein windisch wip.“

Ta Oton je toraj mislil, da je Venera

slovanskega rodu, ker pride iz Koroškega, od juga. Ko je Ulrich Lichtensteinski prišel na Koroško, prišel mu je nasproti koroški knez z 100 vitezi in ga po slovenski pozdravil, kakor Ulrich sam piše:

„Buge waz primi, gralva Venus.“

Tedaj je dokazano, da je koroški knez slovensko govoril. To je znano tudi iz zgodovine, ker je koroški knez na polji pri Gospi Sveti slovensko prisegel, prej da so ga potrdili.

Jaz obžalujem, da so koroški Slovenci na svojo zgodovino čisto pozabili; pa upam, da se bodo že sčasom zavedli in se spominjali, da je njih rod nekdanj daleč čez sedajne meje segal. Ko je moj prijatelj Tonkli rekel, da je slovenski jezik starejši od nemškega, ste se mu smejali; jaz pa ravno tisto trdim.

V staroslovenskem jeziku se je tiskalo že pred tisoč leti, tačas o nemškem pismenem jeziku še ni bilo govora. Slovenski jezik toraj ni na novo narejen, ampak že star.

Slovenski jezik se je pisal o času reformacije, in že od tistega časa imamo precej slovenskih knjig. Slovenski jezik se od tačas ni toliko spremenil, ko nemški, toraj se ne more reči, da je slovenščina na novo iznajden jezik.

Res je, da nas je malo in da se imamo boriti kot majhen narod z mnogimi težavami, posebno zato, ker nam vlade niso bile nikdar prijazne, in po kraljarjih smo morali in še moramo vkup zbirati, ako hočemo kako slovensko knjigo na svetlo spraviti. (Dobro! na desni.) Potem ni čudo, da ne napredujemo tako hitro, kakor drugi narodi.

Čudno pa je vendar, da se zavolj Slovencev gospodje od ene strani toliko vznemirjajo. Tu omenjam najpred poslanca vit. Carnierja. On je Lah, če se ne motim, vendar ga vznemirjajo štajerski Slovenci. Potem je g. dr. Jacques, čigar predniki gotovo niso Vara potolkli v Tevoburški šumi, ampak so menda šli le skozi rudeče morje. Zakaj se ta gospod toliko vznemirja zavolj kranjskih Slovencev? Gosp. dr. Rus pa se je tako krepko potegnil za Nemce; njegovi predniki pa niso bili Nemci, ampak Slovenci, in njegovi zlahtniki živé še zdaj na Kranjskem, ne znajo nič nemški in so vendar zadovoljni pri tem.

Da se taki gospodje zavolj nemštva vznemirjajo, to je vendar odveč. O drugih gospodih, ki so o nas govorili, omenjam dr. Plenerja. Jaz mu ne branim govoriti o kranjskih zadevah, če prav ni pri nas voljen. Saj mi je še ljubo, če gospodje mnogo govoré o naših razmerah, ker imamo mi potem priložnost, da jim naše stanje pojasnimo. Kajti dostikrat nam ne nasprotujejo iz hudobnosti, ampak ker razmer ne poznajo.

Slednjič se obračam do vlade, katera z nami ravno tako dela, kekor je prejšnja Auerpergova vlada; posebno se obračam do g. naučnega ministra, kateri naših pravic do ravnopravnosti v šolah prav nič ne spoštuje. Vse je tako, kakor bi nas vlada hotela nalašč ponemčiti ali pa polasčiti. Zakaj to, mi je nerazumljivo. Ali mar zato, ker nas je malo? Jaz pa mislim, da smo ravno mi Slovenci za Avstrijo zelo zelo potrebni. Če bi od Trsta do Mure ne bilo Slovencev, ampak sami Nemci, mislim, da bi imela vlada še veliko težji stanje. Za Avstrijo pa smo živ zid proti jugu. O naši zvestobi nihče ne dvomi, kajti kam se hočemo obrniti, ako Avstrije nimamo? Potlačili bi nas ali Nemci ali pa Italjani.

Iz vseh teh uzrokov, gospôla moja, je postopanje vlade proti nam čisto nerazumljivo.

Gospod naučni minister hodi v svojih birokratičnih nazorih po potih Stremayrovih in ne vidi, da se s tem v nasprotje postavlja z vladnim programom. Mi slovenski poslanci smo vselej v zadregi, kadar moramo glasovati za to vlado, katera ima med seboj naučnega ministra, do katerega nimamo nobenega zaupanja, temveč le nezaupanje. (Res je! na desni.)

Še nekaj moram omeniti zaradi pomembnosti. Gospodje so se v zadnjih letih lahko prepričali, da zdaj ni mogoče kakega naroda raznaroditi, ker je ljudstva povsod obilo in narodna zavest povsod že zbudena. Še na Koroskem se število Slovincem ni zmanjšalo, kakor kaže ljudsko število. Če nas ni mogoče pomesti, zakaj se delajo tolike brezuspešne poskušaje v ta namen?

Omenil bom še izrek enega naših prijateljev, ki mi je prav iz srca govoril, to je bil česki poslanec Krejč. On je rekel: „Noben raznarodjenje se ne more imenovati kulturno delo, ampak je delo surove sile močnejšega z namenom, prizadeti slabejšemu materialno škodo.“ (Dobro! na desni.)

Gospodje, grdo bi bilo, ko bi se moralo Nemcem kaj tacega očitati, ki so vendar velik narod in jim ne sme na tem ležeti biti, da bi si podjarmili mali narod slovenski.

Za Avstrijo pa tudi ni nobene škode, da je v njej več narodov, ker se ti med sabo skušajo, in s tem se marsikaj dobrega doseže. To spozna vsa tudi že nasprotna stranka. Tako sem enkrat v „Deutsche Zeitung“ bral: „Svojo vrednost poznati, pa priznavati tudi tuje zasluge, to je lepo in plemenito za vsak narod. Človeštvo bo vedno razdeljeno v različne narode. To pa ni nesreča ali pomanjkljivost, ampak bogastvo razvitka.“ (Dobro! na desni.)

Te besede vašega lista priporočam vam v prevdarek in pa tudi visoki vladi. Ako pa g. naučni minister ne bo hotel za nas Slovence nič storiti, obračam se do vas, gospodje od večine, s pristržno prošnjo, da nam naklonite svojo pomoč.“ (Živa pohvala. Govorniku čestitajo mnogi poslanci od desnice.)

Politični pregled.

V Ljubljani 17. marca

Avstrijske dežele.

Govorica je tudi, da bode naš **cesar Franc Jožef** po veliki noči odvrnil obiskovanje laškemu kralju, pa mesto obiskovanja še ni določeno. Vse to ni še vravno potrjeno.

Neki dunajski list poroča, da pride nadvojvoda **cesarjevič Rudolf**, po dohodu cesarice iz potovanja, 16. t. m. na Dunaj, bode ondi ostal veliki teden ter se vdeležil slovesnih obredov umivanja nog; po veliki noči se bode podal s svojo svitlo soprugo v Trst, kjer ostane več tednov v gradu Miramare.

Krivošjanski upor, kakor naznačujejo vsi časniki, je zdaj končan. Vrla armada je v treh dneh delo izvršila, ki je uno leto toliko krvi tirjalo in še neizvršeno ostalo. Od 8. do 10. t. m. so avstrijski vojni oddelki vse vtrjene kraje zasledili ter glavno gnezdo upora Dragalj razrušili. Delo je bilo jako težavno, da se domačini in drugi čudijo, kako je bilo mogoče tako naglo vse izpeljati, ter hvali gotovo zmoglost vojskovodje. Presvitli cesar so vojskovodji bar. Jovanoviču tudi častitali ter naznanili svojo popolno zadovoljnost s poveljniki in vojaki.

Nekako 25 vojakov bi znalo mrtvih biti in nekaj več ranjenih. Sicer žalostna žrtva, pa vendar v primeru s težavno nalogo prav

majhna. Bog daj, da bi se tudi pomirjenje v Hercegovini kmalo izvršilo ter stalni mir v cesarstvu povrnil!

C. k. ministerstvo vojne je izdalo drugi izkaz ranjencev v Hercegovini. Vseh ranjencev našteva 23, ki se znajdejo v sedmerih bolnišnicah; izmed teh je 17 hudo ranjenih; vsi so pešci.

Vnanje države.

Srbija. Vse velike države: Rusija, Nemčija, Italija, Turčija i. dr. so posnemale zgled Avstrije, ter so novo kraljestvo Srbijo potrdile in novemu kralju Milanu častitale.

Rusija. 13. marca je bila obletnica umora cara Aleksandra II.; po vseh cerkvah so se v Petersburgu brale mrtvaške maše; vsi časniki so bili črno obrobljeni. Pričakovali so tisti dan splošne amnestije; toda prejšnji petek so bili obsojeni nihilisti v trdnjavo prepeljani, tedaj je vse upanje amnestije vpadlo.

London. Konservativni časniki visoko hvalijo junaško obnašanje avstrijske vojne (armade) v Krivošji.

Število sumljivih v **Irlandu**, to je zavoljo političnih pregreškov kaznovanih in v ječi zaprtih znaša vsled vradnega izkaza od 1. marca t. l. 587, tedaj 75 več, kakor jih je bilo 1. februarja.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 16. marca. (Finančna postava. — Volilna prememba. — Šolski odsek za slovenščino. — Prošnje za slovenski jezik pri sodnijah. — Kupčijska zbornica.) Državni zbor je včeraj v pol uri rešil finančno postavo. Druga leta se je pri tej priliki navadno še enkrat ponovila generalna debata o državnem proračunu, ki je trajala eno ali celo dve seji, včeraj pa se razun Kronawatttra nihče ni oglasil in vpisani govorniki so se dali izbrisati. Ko je pa na koncu seje g. predsednik dr. Smolka prihodnjo sejo naznanil za jutri ter na dnevni red postavil obravnavo v volilni premembi, oglasil se je dunajski poslanec Steudel ter zahteval, naj se ta obravnava prične še le prihodnji teden, ker je treba postavo prej dobro preštudirati, kar je pa v enem dnevu ne mogoče. Predsednik je dal predlog Steudelnov na glasovanje, pa ostal je v manjšini in jutri se prične borba o volilni premembi, ki bode gotovo huda in zanimiva. Češki in Hohenwartov klub sta to reč proglasila za klubovo vprašanje in s tem vse svoje ude vezala, da glasujejo za predlog. Govoril bode pri tej priliki menda tudi Hohenwart, izmed Čehov pa Clam, Rieger, Mattuš in Fanderlik.

Levičarji so hudo razburjeni zaradi volilne premembe; čutijo, da jim gre za kožo. Kakor se je preračunilo, zgubili bodo po volilni premembi 25 poslancev. Ni toraj čuda, da so vse žile napeli, vsaj na drugej strani kaj pridobiti. Zahtevali so namreč, da naj se število dunajskih poslancev za 6 pomnoži, in naj predkraj mestni kakor Hernals, Fünfhaus itd. ne volijo več s kmečkimi občinami, ampak z mestnimi volilci. Pa že zdaj se je v obče tožilo, da imajo mesta v primeri s kmečkimi občinami preveč poslancev, zato pa večina volilnega odseka ni mogla pritrditi nasvetu, da bi se število mestnih prebivalcev še pomnožilo samo za Dunajsko mesto. Saj so razmere kakor na Dunaj tudi v Pragu, in kar zahtevajo Dunajčani, zahtevati bi smeli tudi Pražani. Desnica pa ni tako močna, da bi zamogla tako splošnje premembe skleniti, ker je za to potreba dveh tretjin glasov, ki jih pa nima, levičarji pa bi ji pri splošnji premembi gotovo

ne pomagali, ampak bi jo le podpirali, ako bi bile te premembe kakor gledé Dunaja samo njim na korist.

Pa še neko drugo zadrego so hotli levičarji napraviti desniškimi poslancem. Hotli so pokazati, da sežejo še dalje ter so nasvetovali naj pri kmečkih občinah zadostujeta že 2 gld. davka za volilno pravico. Toda desnica je sodila, da kmečki goldinar ravno toliko velja in ne več kakor meščanski, zato pa ni videla nobenega vzroka, da bi imeli kmečki volilci že za 2 gld. tisto pravico, ki si jo meščanski pridobé še le s 5 gld. Obravnava v zbornici bo živahna in bode trajala najmanj par dni.

Šolski odsek se danes zvečer snide, da reši prošnje slovenskih občin zastran slovenščine v srednjih šolah in preparandijah, o katerih bode poročal česki poslanec profesor Kvičala. Razun tega bode rešil pa tudi še prošnje českih občin na Spodnjem Avstrijskem za česke ljudske šole, o katerih bode pa poročal slovenski poslanec Klun.

Prošnje za veljavo slovenskega jezika pri sodnijah in za vstanovo višje sodnije v Ljubljani prihajajo čedalje pogostejše. Včeraj je izročil g. Klun prošnje občin Turjak, Lužarje in Sv. Gregor, danes pa je oddal prošnjo občine Litijске. Iz Gorenjskega je došla enaka prošnja občine Predoselske grofu Hohenwartu, in želeti bi bilo, da bi mu jih iz njegovega volilnega okraja došlo še kaj več.

Te dni je g. Klun izročil tudi prošnjo kupčijske zbornice ljubljanske, da bi se v novi colni tarif sprejel tudi ferromangan in manganska ruda. Govoril je v tej zadevi tudi s poročevalcem in kupčijskim ministrom, ki sta mu oba zagotovila skrbeti za to, da se omenjene rude sprejmete v vrsto železnih rud in se za nje določi colnina kakor za železne rude.

Domače novice.

V Ljubljani, 18. marca.

(Navadni govor v katol. družbi) je imel preteklo sredo monsign. L. Jeran. Obravnaval je znani rek: Levavi oculos meos in montes, ter imenoval tri gore, od katerih nam dohaja pomoč: Moria, Kalvarijo in Vatikan. Končal ni zaradi prekratkega časa, zato bo nadaljeval 29. marca, ker prihodnjo sredo ima katol. družba svoj letni občni zbor, kakor smo že zadnjič naznanili.

(Društvo „Narodni dom“) razposlalo je slovenskim gg. duhovnikom sledečo okrožnico:

Prečastiti gospod!

V Ljubljani, središču dežela, v katerih bivajo Slovenci, ustanovilo se je društvo „Narodni dom“, katero ima namero uresničiti že mnogo let gojeno misel — sezidati in vzdrževati narodni dom.

Oklic odbora, kateri se upira na društvena, od c. kr. deželne vlade za Kranjsko v Ljubljani z ukazom od 5. januarja 1882 potrjena pravila, razpravlja društveno namero natančneje, naglašajoč posebno, da je Slovincem treba misliti nato, da bode napredek trajen in da se vzbudi in utrdi pri nas čedalje več narodnega ponosa. To se pa more doseči s tem, da se v našem središču — v beli Ljubljani — ustanovi zavod, iz katerega bi se sveže narodno življenje razširjalo po vseh krajih naše mile domovine. Posloj je z vsem družim društvenim imetjem postane po pravilih lastnina „Matice Slovenske“ v Ljubljani pod temi pogoji, da Matica polovico dohodkov za se obrne, drugo polovico pa zato, da napravi ustanove za slovenske dijake, umetnike in pisatelje.

Z ozirom na to se odbor tedaj tudi obrača

v svojem oklicu na vse domoljube s prošnjo, naj bi namero društveno podpirali s tem, da začno nabirati doneske za zidanje „Narodnega doma“. Najudaneje podpisani odbor si je pa tudi svest, da bo društveno namero najprej dosegel, ako mu pomaga častita duhovščina, glavni steber našega milega naroda in zato si tudi šteje v dolžnost, se še posebno z najuljudnejo prošnjo obrniti do visoko čislane duhovščine, naj bi tudi ona v prvej vrsti vstopila v kolo oaih, kateri so si namero stavili „viribus unitis“ postaviti zavod, kateri bi bil v veliko korist našemu milemu narodu.

Ker se naš narod ne more šteti premožne, zato najudaneje podpisani odbor tudi ne misli, da bi vsak, kdor hoče, pripomoči k napravi „Narodnega doma“, moral darovati veliko. Odbor je temveč mnenja, da mu mora biti vsak mali znesek drag in to tem bolj, ker, če se najde več darovateljev, se bode tem lažje trdilo in dokazalo, da je „Narodni dom“ res „Narodni dom“, ker se je ustanove udeležil cel narod slovenski. Glede na to, bode tudi vsak krajcar hvaležno sprejet, in ko bi šteli le jeden milijon Slovencev, katerih bi vsaki na mesec podaril jeden krajcar, bi to na leto znašalo 120.000 gl. Ta misel se je uže v večih krogih razpravljala, ali mnogi so jo zaznamovali neizpeljivo. Odbor društveni je pa prepričan, da se ideja v marsikateri fari da izvršiti s pomočjo za narodno stvar od nekda vnete častite duhovščine, katera uživa zaupanje milega našega naroda ne od danes in katera to zaupanje tudi gotovo v prvej vrsti zasluži, ker je imela in ima vedno pred očmi blagor narodov, in ker tudi med njimi živi ter pozna najbolje njega težave in razmere.

Nadejaje se, da boste Vi, prečasti gospod, o tej stvari tudi misli najudaneje podpisanega odbora, obrača se do vas z najuljudnejšo prošnjo, da bi po vsej svoji moči delali na to, da bode kmalu stal „Narodni dom“ v Ljubljani in se vidno dokazalo, kaj tudi na tem polji premore edinstvo slovenskega naroda! V tej nadi priporoča se Vam

V Ljubljani, v marcu 1882.

z odličnim spoštovanjem:

Upravni odbor društva „Narodni dom“:

Dr. Alfonz Mosche, odvetnik, predsednik.

Dr. Karol Bleiweis vitez Trsteniški, podpredsednik,

Fran Fortuna, županov namestnik in veletržec; Peter Grasselli, deželnega glavarja namestnik in hišni posestnik; Ivan Hribar, glavni zastopnik banke „Slavije“; Dr. Ant. Jarc, stolni prošt; Josip Kušar, predsednik trgovinsko-obrtnijske zbornice in hišni posestnik; Ivan Murnik, vitez Fran-Josipovega reda, tajnik trgovinsko-obrtnijske zbornice; Dr. Fran Papež, odvetnik; Vaso Petričič, mestni odbornik, hišni posestnik in trgovec; Ferdinand Souvan, veletržec; Dr. Josip Stare, c. kr. finančne prokuratorje adjunkt in hišni posestnik; Dr. Valentin Zarnik, odvetnik, deželni poslanec in mestni odbornik; odborniki.

(Mestni zbor) je dovolil 5000 gl. za zidanje deželnega muzeja enoglasno. Za ta predlog so namreč glasovali tudi narodni odborniki, ker se je sprejel dr. Zarnikov predlog, da bo mesto podarilo enako svoto tudi za zidanje „narodnega doma“.

(Naša ravnopravnost in deželni šolski svet.) Ministerstvo nauka je stavilo do našega šolskega sveta vprašanje, ali in kako naj bi se razširil poduk v slovenščini po naših srednjih šolah. Če bo pa ta šolski svet, v katerem sedita komaj dva narodnjaka, nam Slovencem kruh rezal, potem bomo gotovo lačni ostali. Kdaj bo vendar ministerstvo to spoznalo?!

(Mestni učitelji in mestne volitve.) Upati hočemo, da bo letos tudi g. Belar glasoval z narodno stranko, ker so tudi narodni odborniki privolili v povišanje njegove plače. Dozdaj je dosledno vedno glasoval z nemškutarji. Večina učiteljev bo menda z narodom glasovala, ker je vendar upanje, da se Pirklerja enkrat znebimo, in se toraj tega straha ni treba več toliko bati.

(Kamniški frančiškani in protestantovski župnik.) Kamniškim frančiškanom vse odreka pravica do učenja otrok, češ, da nimajo učiteljskih izpitov. Tukajšnji protestantovski župnik pa tudi nema nobenih učiteljskih izpitov, je tujec in protestant, pa je vendar dobil od ministerstva Konradovega dovoljenje, otroke poučevati in voditi tukajšnje protestantovsko nemško šolo, v kateri se ponemčuje in s protestantovskim duhom zaliva tudi mnogo slovenskih otrok. Tedaj protestant je še zmirom več vreden v naši deželi, ko katoliški frančiškan!

(40 letnico) svojega delovanja bo obhajal prihodnjo nedeljo g. Karol Pucher, vodja v Samassovi delavnici, mož obče priljubljen pri tamošnjih delavcih.

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja 17. marca.

Depretis je odložil mandat. Šolski odsek je sinoči obravnaval vredenje naših srednjih šol, pa bode reč končno sklenil, ko bodo naveti poročevalca natisnjeni in razdeljeni. Deputacija 10 gospodov je bila danes pri ministru Taaffetu in Pinotu, pa grofu Hohenwartu zaradi dolenske in kamniške železnice; obljubilo se jim je reč po mogočnosti podpirati.

Razne reči.

— Presv. cesarica je vračevaje se iz Angleškega skozi Pariz v Monakovo dospela 15. t. m.

— Novi kardinali. Govori se, da bodo v prihodnjem konzistoriju papeževim sledeči škofje in nadškofje kardinali imenovani. Mac-Cabi, nadškof v Dublinu; Lueh y Garriga, nadškof v Sevilii; Lavigieri, nadškof v Algieru; Agostina, patriarh v Benedkah; Rieci-Parasciani, papežev nadkamornik; Lasagni, tajnik kardinal-kolegija in Jakobini, asesor sv. obredov.

— Tat J. Kovačič iz Dola v Vrabičev, ki mi je poleg drugih reči tudi zlato uro z zlato verižico vzel, bil je precej drugi dan zasačen. Všel je pa tudi precej in zdaj se klati okoli Dola, St. Helene, Ihana, Berda in morda še drugod v tistem kraju. — Vljudno prosim, če bi kdo izmed čast. g. duhovnov ali učiteljev ali drugih poštenjakov zvedel za tako uro in verižico, naj dobroto blagovoli mi to naznaniti

M. Saje, župnik.

— Panana 13. marca. V državi Kosta-Ricca je potres pokončal mesta Alazuela, Gersia in Heradia. V Alazueli je bilo več tisoč ljudi podsutih; vsi drugi, kar se jih je otelo, so brez domovanja.

— Statistika srednjih šol v Avstriji. Avstrija šteje 165 gimnazijalnih šol s 53.142 dijaki; 92 gimnazij ima učni jezik nemški, 33 češki, 21 poljski, 4 italijanski, 1 rutenski, 4 srbako-hrvaški, drugi imajo mešani učni jezik. Dunaj ima 11 gimnazij s 4819 študenti, Praga jih šteje 10, izmed katerih je 6 čeških, 4 nemških. Najbolj obiskovani gimnazij ima Krakova z 956 učenci; najmanjši gimnazij (tako napačno poroča neki laški časnik) ima Kranj, samo z 65 učenci; pa časnik ne ve, ali pa je prezrl, da ima Kranj letos že tretje leto le dva razreda, ker predlanskem je bil

ond 3. in 4., lansko leto 1. in 4., in letos 1. in 2. razred; še le drugo leto budo trije in zanaprej po štirje razredi na spodnji gimnaziji. Nemce je pa menda sram povedati, da ima (ali saj je imel) nemški gimnazij v Kočevji v vseh štirih razredih samo 28 učencev; tedaj še enkrat manj, kot v Kranji dva.

Izkaz

velikodušnih darov in doneskov društvu zidanja nove cerkve Jezusovega Srca v Ljubljani do konec septembra 1882.

(Dalje.)

Župnija Čatež pri Kostanjevici 5 gl.; kaplanija Nadjaneselo 3 gl. 50 s.; župnija Kostanjevica 82 gl.; župnija Prečina 20 gl.; župnija Bukovšica 34 gl.; župnija Šentjuri pri Kranju (v polji) 8 gl. 35 s.; župnija Špitalič 16 gl. 58 s.; župnija Hotederšica 70 gl. 40 s.; frančiškanska župnija Marija oznanjenja 39 gl.; župnija Vače 15 gl. 20 s.; župnija Gottschee 6 gl. 20 s.; župnija Dole 6 gl.; nabirki po „Zgd. Danici“ 19 gl. 55 s.; po preč. g. mestnem župniku Rozmanu 27 gl. 65 s.; iz pušice stolne cerkve 27 gl. 25 s.; po gospod. Jančarjevi nabiranih 10 gl.; nabirki po gospej pl. Černi 5 gl. 2 s.; po preč. kanon. Zamejen 32 gl. 51 1/2 s.; po č. g. predstojniku lazarištor 8 gl. 80 s.; neki gospod iz Idrije 10 gl.; neimenovan v hiralnici 2 gl.; drugi neimenovan v hiralnici 2 gl.; Marija Mramor v hiralnici 5 gl.

Od 1. avgusta do konca l. 1881 je došlo milodarov skupaj: 4052 gl. 29 s.

Spričevalo.

Podpisano cerkveno predstojništvo spričuje, da je Urban Avbel s Šent-Vida pri Zatični za tukajšnje farno cerkev novo uro naredil v našo popolno zadovoljnost in da je tudi staro farno uro za podružnično cerkev v Šmarci v popolnoma zadovoljnost ondatne občine predelal.

Cerkveno predstojništvo M. B. na Holmcu in njene podružnice v Šmarci 14. sučca 1882.

A. Luštin, župnik.

Zahvala.

Sl. ravnateljstvu ljubljanske hranilnice izrekam najtoplejšo zahvalo v imenu Vincencijeve družbe in v imenu naših vboh za lep dar 100 gl., ki ga je blagovolil tudi tetos naši družbi v podporo revnih podeliti. Big plati!

V Ljubljani 14. marca 1882.

Dr. Ant. Jarc, predsednik.

Telegrafične denarne cene 17. marca.

Papirna renta 74 70 — Srebrna renta 75 60 — Zlata renta 93 40 — 1860letno državno posojilo 128.40 Kreditne akcije 309 25 — London 120.70 — Ces. kr. cekini 5.63. — 20-frankov 9.53.

Za neko prodajalnico

se išče spreten in pošten človek kot raznaševalec raznega blaga. Tirja se, da zna brati in pisati, saj slovenski, še boljše, če tudi nemški.

Kaj več se izve pri opravištvu „Slovenca“. Dunajska cesta št. 15. (1)

Vinska mešanja.

Kdor se hoče te naučiti, mora kupiti bukvice „receptbuch“, v katerih je zapisano, kako se iz kislega vina sladko naredi, kako se mu moč dá, kako se naredi vino brez grozdja; tudi kako se naredi vino iz tropin (po 1000 litrov iz 100 litrov) z doklado samih zdravih tvarin, tako rabljivo kot vino za dom, kakor boljše sorta za hotelje. Tudi te bukvice učé, kako se naredi dober mošt iz sadja, vinski jesih, jesihov cvet, žganje, rum, likerji, droži dišave, zdravniške vode, mazila, milo in še 1000 drugih kupčijskih izdelkov, ki donajajo več ko 100 odstotkov dobička. Cena bukvic je 3 gl., naprej za poslati ali pa s poštnim povzetjem pod naslovom (11)

Marija Hrdlička,

k. k. priv. Inhaberin, Wien, Wieden Hauptstrasse Nr. 36, 1. Stock.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.